

dande och anse straffet för orättvist, hvar och en fruktar dock att blifva föremål för så väl detta medlidande som en sådan orättvisa. En annan sak deremot är, att hvarje lagens orättvisa förstörer aktningen för lagen och förvirrar begreppet om rätt och orätt i allmänhet. Sålunda framkallas härigenom, fruktan för straffet oaktadt, nya lagbrott. Skulle föreställningen om straffets orättvisa verkligen utplåna fruktan därför, så skulle också ingen föreställning om det vanärande i detsamma återstå, och den straffade vore icke, hvad han likväl är, i mängdens ögon vanärad.

10

36 TYSTA FÖRMONSRÄTTER.

Saima n:o 3 22.1 1846

Med detta namn har man betecknat det företräde till betalning af en gäldenärs egendom, lagen tillägger vissa fordringsegare, utan att fordran är försäkrad genom inteckning, pantförskrifning eller eljest är tidigare bevakad än andra, hvilkas egare icke åtnjuta denna företrädesrätt. Af denna art äro t. ex. omyndiges arf, Kronans fordran för obetalta utskylder, tjenares aflöning o. s. v. I Sverige hafva vid flera riksdagar en mängd motioner blifvit väckta om dessa såkallade tysta förmonsrätters afskaffande. Oaktadt anställd efterforskning äro vi urståndsatte att afgöra, om deras afskaffande verkligen blifvit beslutad. Många skäl tala för förslaget. Ty den enskilda krediten måste lida genom deras tillvaro, och sålunda industrins fortgång hämmas. Men å en annan sida synes t. ex. omyndigas rätt böra ega företräde framför hvarje fullmyndig persons, som sjelf kan bevaka sina anspråk. Likaså synes humaniteten fordra, att en sjuk icke beröfvas nödig vård, så länge han ännu eger något, hvarmed han kan förskaffa sig densamma. Åter har man häremot invändt, att hvarken den omyndigas bästa eller den sjukes omvårdnad bör köpas på enskild mans bekostnad, utan att det förra bör bevakas, den sednare ombesörjas af staten, af det allmänna. Denna invändning träffar äfven, och kanske med större skäl, Kronans företrädesrätt till betalning.

20

30

En Insändare har i detta blad N 50, 1844 fästat uppmärksamheten på det särskilda fall, att vid den i Finland bestående lag en domstol kan för ett bestämdt fall intyga frånvaron af dylika prioriterade fordringar hos gäldenären, och likväl den borgenär, som härtill sätter lit, kan blifva sitt kraf förlustig, om detta oaktadt en prioriterad fordran hos gäldenären finnes. Frågan gällde nemligen seden, att, då nödiga åtkomsthandlingar till fast egendom saknas, laga fasta sökes och vinnes genom uppbud i landets officiella Tidning, medan likväl denna laga fasta åter kan förklaras för olagliga och ogiltig, i händelse egendomen likväl verkligen tillhört omyndig person eller utgjort säkerhet för dennes arf.

40

I sjelfva verket kan dock samma förhållande uppstå, om äfven myndig person varit rätter egare, men någon annan lyckats på anfördt sätt oklandradt erhålla laga fasta å egendomen. Genom den åtgärd, en Ins. i dagens nummer föreslår, kan således en på sådant sätt vunnna fasta icke blifva bestående, ehuruval den kanske då icke skulle meddelas, om den kan komma i kollision med omyndigas rätt. Den enda utväg synes altså vara den, att annons i Tidningarne skulle förklaras för otillräckligt medel till vinnande af laga fasta. Men om hvarken denna eller någon densama motsvarande procedyr skulle anses

50

för ändamålet tillräcklig, så vore den gifna följden, att en egendom, för hvilken giltiga åtkomsthandlingar saknades, skulle för alltid blifva utan laglig egare.

Det vill derföre synas, som skulle intet medel gifvas, hvarigenom en i fast egendom in-tecknad fordran kan göras fullkomligt säker, äfven om alla tysta förmonsrätter skulle upphöra att gälla. Frågan är likväl af stort både teoretisk och praktiskt intresse, och man bör hoppas, att landets lagfarne män icke låta diskussionen angående densamma falla – desto mindre, ju mera sällan det händt, att en fråga ur den civila lagstiftningens område blifvit föremål för en Tidningsdiskussion.

Den insända uppsatsen lyder:

37 LANDTTÄRNAN.

Saima n:o 3, 5 och 6 22.I, 5. och 12.II 1846

I.

Det hände sig i en stad, likagodt hvilken, der stor årlig marknad hålles, att en landtlig tärna åtföljde kära pappa till marknaden. Pappa, han skulle försälja spanmål och smör, köpa jern, salt, fisk, socker och kaffe för hela året; ung dotter åter hade i sin omvårdnad mammas hela långa lista på lärfter, band, spetsar och krydder af femton slag, en lista, med hvars behöriga effektuerande stadens ungdomer skulle förnött väl ett halft år af sin dyrbara blomstringstid, och vid hvars åsyn en hufvudstadsdame skulle blifvit betagen af vapörer.

Men unga Augusta, hon var vid godt mod och satt der i kursläden vid pappas sida, trallande på melodin till »Malins blåa öga,» i tankarne genomgående mammas marknadsnota, och hade derunder ännu tid att med en liten glad rysning ihågkomma marknadsbalen och bestämma färgen på den nya musslinsklädning, kära pappa lofvat henne. Midt under dessa hennes glada betraktelser slingrade släden utför ett stalp vid vägen, slog häftigt mot en sten, och der låg den kantrad, med lasten spridd kring snön, kappsäck, knyten, matkorgens innehåll af herrliga bullor, smörask och stekar, under det att ett par toma halfankare ännu muntert rullade utför branten, kastade från den ena trädstammen till den andra. Med hufvudet förut kröp pappa sjelf ur kuren, och jemte honom följde slädfäll och dynor. Men Augusta, sedan hon snart öfvervunnit första förskräckelsen, stack blott hufvudet med de blomstrande kinderna ut ur kuren och lät på den afstagnade sången följa ett hjertligt skratt, då hon såg körsvennens vilda ansträngningar att komma upp ur drifvan, i hvilken han blifvit instörtad, så att blott fötterna ännu sprattlade i fri luft.

»Det skedde väl ingen olycka»? ljöd plötsligt en röst i hennes öra, och förskräckt drog hon sig tillbaka i kuren, ordnande pels och kapp, med kindens friska rodnad spridd ända upp till hårfästet. Der stod bredvid släden och henne en ung man, som hon icke sett ens i drömmen. Men han gaf henne icke lång tid till betraktelser öfver sin oförmodade uppenbarelse, utan med ett: »var så god och håll fast er här,» förde han hennes hand till kanten af kuren och ryckte med ett raskt tag släden upprätt, stående på den uppstjelpta medan för att kvarhålla den i detta läge. Snart kunde pappa och drängen förena sina bemödanden med hans och hjälpa släden upp på vägen.

Det mötet var ett dumt spratt för de giftasvuxna skönheterne i den nära staden – det kunde hvaroch en finna af de blickar, med hvilka den